

*CONFECCIÓ
D'ORNAMENTS
LITÚRGICS*

per

Antonino Tenas, Pvre.

Confecció d'ornaments litúrgics

MATÉRIA.—Sobre la matèria de què han d'ésser fets els ornaments, cal, abans que tot, establir una diferència, entre l'anomenada roba blanca d'altar i els altres ornaments. Entre aquella roba han d'ésser de tela: l'amicte, l'alba, els corporals, la pàllia, el purificador, les estovalles d'altar. El cingol, tot i que també pot ésser de seda, és més convenient que sigui de lli o de cànem. I el sobrepellis, encara que no està estrictament manat, és recomanable que també ho sigui. I així mateix poden ésser de cotó els roquets, les estovalles de Comunió i la tovallola que serveix d'eixugamà. Els paraments o adornaments de cada una d'aquelles peces, no han pas d'ésser necessàriament de tela; poden ésser de seda, de tissú o de brodat amb fil d'or, etc.; i quant a les puntes, poden ésser de fil de cotó, si bé és veritat que no és això el més conforme a l'esperit de l'Església.

Amb el nom de tela, s'entenen els teixits de fil de lli o cànem, la batista i el domàs de la mateixa qualitat, i també el nipis. Fora de les estovalles d'altar, que poden ésser d'un teixit més gruixut, cal, en general triar per la roba blanca d'altar teles ben fines, per tal que així siguin ben flexibles, quant més millor, i pel mateix, cal fugir, en planxar-les, d'emmidonats, o cosa semblant, fora dels corporals i de la pàllia.

Han d'ésser de seda: el manípul, l'estola, tunicel·la, dalmàtica, casulla, capa pluvial, vel cobri-calze, bossa del corporal i vel humeral. Amb el nom de seda, segons el sentit de les diferents disposicions fins al present donades, s'entén que l'estofa sigui principalment de seda i no pas barrejada en sa major part, amb cotó o fil de metall, exceptuant quan aquest metall és or o argent. Els diferents ornaments que cada una d'aquestes peces porti,

com també la folradura, poden no ésser de seda, sinó d'altres matèries, encara que l'esperit de la rúbrica és que siguin *munda et pulchra*, en la plena accepció de la paraula. Les estofes de seda cal que siguin ben flonges, per adaptar-se a totes les formes i moviments, i el mateix cal dir d'aquells adornaments, entre els quals comptem els caps del manípul i de l'estola, les franques o bandes de la tunicella, de la dalmàtica, de la casulla i de la capa pluvial, l'escut d'aquesta capa i l'adornament, quant més lleuger millor, que es posi en el vel humeral. Tindrem ben present que les estofes rígides i les brodadures encarcarades, com són principalment les fetes *al realce*, fóren introduïdes a les èpoques del mal gust i contribuïren a fer perdre la forma primitiva dels ornaments.

Sobre els ornaments, cal deixar-se menar, com a norma general, per la sobrietat i un bon gust depurat. Es difícil establir regles fixes, que moltes vegades fallen per no atendre a les circumstàncies de peça, colorit, lloc, etc.; i en quant a la folradura, cal buscar-la sempre d'un color complementari al de l'ornament.

Color.—Aquests ornaments tenen diferents colors, segons les diferents festivitats. Els seus colors litúrgics són: el blanc, el vermell, el morat, el verd i el negre; és permès el rosat, a la dominica tercera d'Advent i quarta de Quaresma; i en el bisbat de Barcelona, Catedral de Tarragona i alguns altres llocs, tenen concedit privilegi d'usar el color blau-cel per festes de l'Immaculada i la seva octava, color que també tenen permès les Filles de la Caritat en la festa de la Medalla Miraculosa. Cada un d'aquests colors té el seu magnífic simbolisme admirablement adaptat a l'acte o festa en què s'usa. La brevetat de temps i espai no ens permet entrar en més detalls.

Forma.—Res no hi ha manat per la Sta. Seu sobre la forma dels ornaments litúrgics, fora del que indica la fórmula general, ço és, que siguin conformes a l'ús i costum de l'Església romana i la prescripció del canon 1239 § 3 del Codi del Dret Canònic: «Sobre la matèria i forma de les coses del culte, observant-se les prescripcions litúrgiques, la tradició eclesiàstica i així

mateix fins—tan bé com és pugui—les lleis de l'art sagrat».

Indubtablement la forma tradicional dels ornaments litúrgics va sofrir cap els segles xv i xvi una lamentable desviació, que permeté de bell començament l'introducció, convertida després en ús general, d'unes noves formes en l'indumentària sagrada. L'ús de les puntes en albes, amictes i demés roba blanca d'altar féu desaparèixer els magnífics paraments que les adornaven, acabant en el nostre país a introduir-se el femení i ridícul ratllat i crespat en el planxat de la major part d'aquelles robes. Raons de malentesa comoditat i avara economia feren que els amictes i les estoles s'escursessin; les tunicelles i les dalmàtiques es partis- sin pels costats i llurs mànegues es retallessin cada vegada més pels costats dels braços; les casulles fins arribar de la primitiva forma de capa completa i cosida pel davant a la forma d'escapulari, la capa pluvial perdé també bona part de la seva forma. S'abandonà la manera d'ésser dels flonjos ornaments antics, per adoptar una forma rígida, amb forratura forta, sobrecarregant- los moltes vegades de brodats excessius i de relleu, i afegint-hi sovint treballs de passamaneria que acabaren de carregar-los encara més. L'industrialisme modern ha anat empitjorant aquell mal ja centenari, i si per aquest motiu n'ha patit la qualitat dels ornaments, tant o més n'ha sofert llur forma, cada vegada més retallada i esquisida.

Però grat siga a Déu, el bon gust degudament fonamentat comença a donar fe de vida; i fruit de la croada alçada per l'Apostolat Litúrgic, que de Bèlgica estant s'ha anat escampant per tot arreu, a diferents països—i entre ells el nostre—tornen a introduir-se els ornaments propiament anomenats litúrgics, o siga, de forma com la que tenien abans de sofrir aquella esmentada desviació.

Partint d'aquest fet i atenent-nos a aquella forma direm (1) que l'amicte ha d'ésser un quadrat d'uns 82 X 66 cms. amb una

(1) No precisem més detalls, per raó que en aquest mateix volum es publiquen els patrons de tots els ornaments litúrgics amb les corresponents dades i tota mena d'observacions.

creu al mig i dues vetes de tela o cintes de seda als angles de la part superior, portant un parament d'uns 35×10 cms., que en desaparèixer, fou substituït en el nostre país pels collets que en alguns actes porten els ministres damunt la respectiva túnica o dalmàtica.

L'alba deu ésser prou llarga per tal que en portar-la arribi gairebé fins arran de terra. I cal dir com és molt convenient que les esglésies tinguin albes de diferents mides, per baixos, mitjans i alts, per tal d'evitar el mal efecte que fa veure sacerdots o ministres a l'altar amb l'alba curta, o bé amb una alba que essent massa llarga per ells, els obliga a doblar la roba damunt del cingol, formant uns ben poc escaiènts sacsons. L'alba pot dur un parament—de gran efecte decoratiu—al capdavall i a la boca de les mànegues, parament que pot ésser complet, és a dir seguint tot el voltant o bé essent d'uns 40×18 cms. el que es posa al capdavall a uns 8 cms. de la vora, i d'uns 9×15 cms. el de la boca de la mànega.

El cingol o cinyell ben litúrgic ha d'ésser de color blanc, i, si no ho és, ha de seguir el color dels ornaments. La seva llargada, uns 4 ms.

El mànupul ha de tenir aproximadament un metre de llargada per uns 8 cms. d'amplada, amb una creu quadrada al mig, i fent de manera que aquella amplada augmenti als caps, que poden també dur marcada una creu, — millor si és posada dins un quadro de seda d'un color complementari del de l'ornament, acabat amb un serrell, per tal que tingui més bon caient.—Serà ben encertat substituir el cordó de passamaneria que serveix per fixar-lo al braç, per un petit punt que junti les dues tires a uns 30 cms. La folradura de l'amicte com la dels altres ornaments pot sortir fent un petit i delicat voraviu.

El mateix cal dir de l'estola, amb la sola diferència que s'ha de procurar que aquesta sigui ben llarga, encara que als de petita alçada els arribi ben aprop dels peus. Llargada mínima, uns 12 pams. Tant en l'estola com el mànupul deu evitar-se els acabaments en forma triangular (com sol fer-se en el nostre país) o semicircular.

La casulla litúrgica pot tenir diferents estils, apuntada, elíptica i circular. Per regla general, com més gran i plegada, millor. Seria d'alabar que les esglésies en tinguessin, de cada color, de diferents mides, per tal d'evitar que els sacerdots de més alçada tinguin d'usar casulles curtes.

Les mides que es solen donar per a la apuntada (que d'aquesta mena és la més reduïda) són 1'40 ms. de llargada per 1'70 d'amplada. El seu adornament pot estar format per un clavus — d'uns 10 cms. d'amplada, la franja o banda que puja de baix a dalt, dibuixant a uns 19 cms., del punt més alt, un angle recte els trossos de banda que se'n separen anant a trobar el clavus de l'altra part — o un escapulari, amb una banda d'uns 20 cms. d'amplada. Aquesta banda podrà ésser feta de seda llisa, d'un sol color (millor marcant un dibuix d'algun o alguns colors) i també de teixit o brodat d'or o d'argent, fugint, però, sempre, de tot ço que sigui rígid i encarcerat, com també de tota mena de galons d'un metall ordinari, que ben aviat es torna negre o tacat de verdet amb la més lleugera humitat. La folradura, no caldria dir-ho, ben flonja.

Tot això és també aplicable a la tunicella del subdiaca i a la dalmàtica del diaca, ornaments que poden fer-se iguals, amb la sola diferència de la franja d'uns 20 cms. d'amplada que davant i darrera — a uns 30 cms. de l'escolladura — porta la dalmàtica, posada entre les tires o clavi que d'uns 6 cms. d'amplada duu posades de dalt a baix. Pot fer-se també la tunicella diferent de la dalmàtica, com era antigament, diferenciant-se aleshores d'aquesta en què la tunicella és una mica més curta i té les mànegues estretes i llargues com tot el braç, mentres la dalmàtica és una mica més llarga i té les mànegues amples, però curtes fins el colze. En tots dos casos, tant la dalmàtica com la túnica són oberetes pels costats fins prop la cintura, i les mànegues són totes closes.

La capa pluvial és molt semblant a la que actualment ja s'usa, només que en lloc de dur al davant i a una distància d'uns 20 cms. una de l'altra, les dues tires de galó (substituint les antigues i riquíssimes franges brodades), dividides en el punt

més alt del darrera damunt l'escut, duen una franja o banda tota sencera, d'uns 10 cms. d'amplada, que pel darrera duu l'escut més o menys acostat a la forma antiga de caputxó que vol representar.

El vel humeral, convé que tingui una gran sobrietat en la seva ornamentació, per tal que la seva major flexibilitat el faci més apropòsit pel que té de servir.

Benedicció. — Respecte la benedicció dels ornaments, recordarem que hi ha les benediccions *invocatives* i les *constitutives*. Les primeres són com una mena d'oracions o fórmules que demanen l'auxili i protecció de Déu N. S. sobre determinades coses (cases, camps, menjars, malalts, etc.); i aquestes, pel mateix que no consagren, diguem-ho així, aquelles coses a Déu, poden repetir-se tantes vegades com es vulgui. Les *constitutives* són les que fan o converteixen en sagrada i amb caràcter permanent, la cosa que s'ha beneït, de manera que lícitament no es pot destinar a usos profans; com són els vasos sagrats, els ornaments, etc.

Tant les unes com les altres poden ésser *episcopals* (pròpies del bisbe) i *sacerdotals*, (que poden fer els simples sacerdots); *reservades* (pròpies de determinades persones) i *no reservades*; *solemnnes* (amb ministres i concurs de gent) i *privades* (fetes per un sacerdot sol); *verbals* i *reals* (aquestes quan hi ha unció).

Tenint en compte la importància i dignitat dels ornaments de que més amunt havem parlat i les diferents menes de benediccions indicades, ja podrem comprendre que la benedicció d'aquells ornaments és una benedicció *constitutiva* (dedica la cosa a Déu), *verbal* (no duu unció) *reservada*, *episcopal*, això és, pròpia del bisbe, si bé en molts bisbats—i entre ells el nostre de Barcelona—el Bisbe, en virtut de les facultats que té, sol delegar-les autoritzant els rectors, ecònoms i encarregats d'esglésies per a poder beneir aquells ornaments i demés coses que pertanyen al parament de l'altar, llevat d'aquells cassos en què la benedicció requereix la unció sagrada.

Però quins ornaments s'han de beneir? En primer lloc i encara que no es poden en tot rigor anomenar ornaments, s'han de beneir les estovalles d'altar, fent-ho amb la fórmula que duu

el Missal, titulada: *Benedictio Mapparum et Tobalearum sive linteaminum Altaris* (1); i també els corporals; i així mateix la pàllia (prescindint momentàniament de les discussions entre alguns autors), amb la *Benedictio Corporalium*, que duu igualment el Missal.

I, finalment, per disposició explícita i terminant, s'han de beneir l'amicte, l'alba, el cingol o cinyell i la casulla; així mateix, segons tots els autors, l'estola i el manipul; i segons la majoria d'aquells autors, la dalmàtica, la planeta o casulla plegada, la capa pluvial, el sobrepetiç i el roquet; benedicció que com la dels demés ornaments caldrà repetir, per haver-la perduda, quan, encara que sigui per breu temps, han deixat de tenir la forma primera en què foren abans beneïts; o bé si en reparar-los s'hi ha afegit una part nova major que la que resta de l'ornament primitiu.

Tots els ornaments dits s'han de beneir amb la fórmula del Missal: *Benedictio Sacerdotalium indumentorum (in genere)*, posant en singular la fórmula quan es beneeix un sol ornament, sens que mai per mai li sigui permès a un simple sacerdot autoritzat per beneir aquests ornaments, usar la fórmula que per la benedicció de cada ornament duu el Pontifical Romà, i que només pot usar el Bisbe.

Com a final d'aquestes breus instruccions pràctiques sobre confecció d'ornaments litúrgics creiem gairebé imprescindible copiar els següents documents que són autoritzadíssims comentaris a l'entorn del Nou Dret Canònic en el referent als ornaments sagrats.

* * *

En el seu número de desembre de l'any passat, les *Ephe-*

(1). Quan és el mateix Bisbe qui fa la benedicció, es serveix de la corresponent fórmula segons el Pontifical Romà.

merides liturgicae aquesta revista de la Pontifícia Acadèmia Romana de Litúrgia donava el següent text, com introducció d'un ben document article (1): *Diebus nostris serium ac impatiens adest desiderium, ut fiat reditus ad veterem formam sacrorum paramenterum, praesertim casulae. Quod desiderium, ut apparet, est conforme praescriptionibus Novi Codicis Juris Canonici* (Can. 1296, § 3) *ita disponentis: «Circa materiam et formam sacrae supellectilis, servantur praescripta liturgica, ecclesiastica traditio et, meliore quo fieri potest modo, etiam artis sacrae leges». Si revera res respiciatur iuxta liturgicas praescriptiones et symbolismum, et iuxta historiam et traditionem, vel intuitu artis, videtur quod casula gothica nuncupata, modernis casulis praeferenda sit.*

«En els nostres dies existeix un seriós i impacient desig de tornar a l'antiga forma dels ornaments sagrats, especialment de la casulla. Aquest desig, com es veu, es conforme a les prescripcions del Nou Codi de Dret Canònic (Can. 1296, § 3) que disposa així: «Sobre la materia i forma dels ornaments sagrats, guardin-se les prescripcions litúrgiques. la tradició eclesiàstica, i de la millor manera que es pugui, també les lleis de l'art sagrat». Si tanmateix la cosa es mira segons les prescripcions litúrgiques i el simbolisme, i segons la història i la tradició, en vistes a l'art, sembla que la casulla anomenada gòtica ha de preferir-se a les casulles modernes».

* * *

I. — Quína és la casulla gòtica? Es troba que en el segle iv ja eren usades les *casulles* o *planetes*, que en aquell temps s'anomenaven *pèrules*, les quals usaven tots els ciutadans, principalment els més nobles. Era un vestit superior que cobria tot el cos, menys les mans, i sols tenia una obertura en la part superior, per on pogués passar el cap. Els qui

(1) El titol de l'article era aquest: *De sacris indumentis ad normam legum liturgicarum iuxta Codicem Iuris Canonici.*

portaven casulla, quan volien fer servir les mans, se la ple-gaven pels costats sobre els braços. Aquesta indumentària, com a vestit comú i profà que era, amb les influències bàrbares escampades en l'imperi romà, va tenir la seva evolució i modificació, per donar pas als vestits més còmodes, mentre que l'Església va conservar aquell vestit tal com era, principalment en les funcions sagrades; i de tal manera l'usaven indistintament *tots* els clergues fins al segle VIII inclusiu com a vestit litúrgic i civil, que ja era tingut com a vestit per antonomàsia dels clergues. Des d'aleshores els preveres i bisbes només l'usaren en els actes litúrgics, i amb molt bon encert; puix com es pot veure en els més antics mosaics, i també en les pintures murals i en les miniatures, la pènula antiga amb la seva flonjor, elegància i essent tant folgada, tant i tant s'avé i posa de relleu la majestat dels bisbes i sacerdots, i la dignitat, decor, i altesa del seu caràcter que talment sembla que manifesta la plenitud del sacerdoci del Crist, que aquells exerceixen.

Finalment, en aquella forma d'ornament es veu ben bé la significació que la sagrada Litúrgia dóna a la planeta. «Rep—diu el Bisbe al que s'ordena—la vestidura sacerdotal, per la qual s'entén la caritat, car Déu és poderós per augmentar-te la caritat i les bones obres». Es a dir, la caritat deu vivificar i omplir tota la nostra ànima i cobrir tot el conjunt de les nostres obres, que si volem que siguin perfectes, deuen fer-se per la caritat i amb la caritat, que s'ha d'estendre a tothom i a totes les coses. Així mateix l'antiga casulla per la seva grandària, estenent-se i cobrint tot el cos, recorda la gran vestidura interior de caritat de què ha d'estar adornada l'ànima del sacerdot.

No obstant, la primitiva casulla—malgrat l'esplendor que li donava la seva elegància, majestat i simbolisme—per la seva roba tant abundant que tenia, dificultava bastant els moviments i accions litúrgics, i això va ésser la causa que ja en segle X paulatinament s'anés tallant i escurçant, principalment pel cantó de sobre els braços, de tal manera que en el segle XIII només arribava fins a les mans per cada costat, i pel davant i darrera arribava fins als peus, acabant amb forma més o menys pun-

xeguda. La planeta així escurçada, s'anomenava *gòtica*, que tot i guardant la majestat de la forma antiga, facilitava en gran manera el moviment dels braços. Aquestes planetes gòtiques van ésser usades fins el segle xv inclusiu. Era semblant a aquesta la planeta que descriu Sant Carles Borromeu en les *Acta Milanensis Ecclesiae*, en l'any 1572, i que pels costats arribava fins als colzes i tenia 1'30 metres de llargada. En temps del liturgista Gavanti (1628), la casulla romana que tenia també la part inferior punxeguda era de 0'86 metres d'amplada i de 1'30 de llargada. Després poc a poc i sens donar-se'n compte s'arribà a l'actual planeta, que per la seva forma migrada, no està pas gaire conforme a la tradició, significació i seriosa elegància.

II.—*Està permès l'ús de la planeta gòtica?* Resp: Actualment està permès el seu ús, almenys prèvia llicència del Bisbe. L'Emm. Cardenal Patrizzi, Prefecte de la Sagrada Congregació de Ritus, en una circular tramesa en l'any 1863 a l'Emm. Cardenal de Malines i altres bisbes, diu que des del segle xvi tant en l'Església Romana com en les demés diòcesis del món ja no està en ús la planeta gòtica; per tant, que la Sagrada Congregació de Ritus ha cregut que mentre duri la disciplina i costum actuals i sens haver consultat abans la Santa Seu, no es pot fer cap innovació. Però aquestes Lletres, que no constituïen pròpiament un Decret, no van ésser incloses en la Collecció autèntica dels Decrets i Declaracions de la Sagrada Congregació de Ritus; ans al contrari, no és pas un sol el text litúrgic que suposa l'ús de la casulla gòtica o antiga. Així en el Cerimonial dels Bisbes, llib. 2, c. VIII, 19, es llegeix: «El Bisbe és revestit amb la planeta pel ministre, el qual l'adapta damunt els braços, i la doblega curosament per tal que no l'impedeixi». I això certament que no es pot pas aplicar a les migrades i esquifides casulles actuals, sinó solament a les grans, o siguin les gòtiques o antigues. Demés les Rúbriques del Missal manen que els ministres aixequin la planeta del celebrant en l'encensació de l'Altar i en altres parts de la Missa; però aquestes Rúbriques són incomprendibles segons les casulles actuals i solament tenen apli-

cació pròpia en les casulles antigues. Finalment, el ja citat text del Pontifical, donant a la casulla la significació o símbol de caritat, només es pot entendre de l'antiga planeta, com ja hem dit més amunt. A tot això podem afegir el que certament no és despreciable; això és, el cànon 1296 del nou Codi de Dret Canònic que prescriu: «Respecte la matèria i forma dels ornaments sagrats guardin-se els preceptes litúrgics, la tradició eclesiàstica, i de millor manera possible fins les lleis de l'art sagrat». Així és que, tant les prescripcions litúrgiques, fa poc citades, com el simbolisme intentat per l'Església, i també la història i tradició de la casulla, i fins el mateix art i el ver adornament, pels quals els fidels són dirigits a Déu, afavoreixen la casulla gòtica. Altra-ment el *Collegium SS. Martyrum cultorum* i una altra comunitat religiosa ben coneguda per l'observància de les rúbriques a Roma i amb l'aquiescència de la suprema autoritat, han adoptat el tipus de casulla medieval, i es diu que el mateix Papa ha regalat a diverses esglésies algunes boniques casulles d'aquest estil, de tal manera que Barin no dubta d'afirmar (*Catechism. Liturg.*, vol. I, p. 226, ed. 4.ª): «Sabem que l'Església veu amb gust la instauració de les casulles medievals; però si alguna església particular vol introduir la forma antiga, cal que ho consulti al seu Ordinari. Perquè com la Sagrada Congregació de Ritus en les Lletres més amunt citades, havia dit «aquests canvis (segons l'advertiment dels Suprems Pontífexs) com a contraris als costums de l'Església, tal volta produïrien perturbacions i causarien estranyesa en l'ànim dels fidels».

No obstant avui les circumstàncies són més favorables a les casulles gòtiques, perquè (com diuen les *Ephemer. Liturg.* a. 1919, pp. 131-132), tots els intelligents se'n gaudiran, si novament s'instauren. Demés, la casulla gòtica ja torna a ésser restablerta en molts llocs. El Bisbe veurà en cada cas particular, si l'introduir la casulla gòtica pot causar la perturbació o estranyesa en algun lloc, perturbació i estranyesa que, no obstant, acabaran de seguida, si s'explica acuradament als fidels el què fa al cas. Es pot veure el què diuen sobre aquest punt *Ephem. Liturg.* a. 1919, pp. 131-132, i 1924, pp. 335 i segs. en el *Cate-*

chismus Liturg. del sacerdot Barin, vol. I, pp. 226-227, ed. 4.ª, i l'opuscle *La indumentària litúrgica*, de M.ⁿ Josep Gudiol, 21.

Del *Butlletí Oficial Eclesiàstic del Bisbat de Solsona*, setembre de 1924.

* *

1. Sobre la matèria i la forma dels ornaments sagrats, observin-se les prescripcions litúrgiques, la tradició eclesiàstica i, de la millor manera que es pugui, també les lleis de l'art sagrat (Càn. 1296 § 3).

2. Al tenor d'aquest cànon exposarem breument tot el que creiem que cal dir sobre l'ús dels ornaments vulgarment anomenats gòtics.

A) Enlloc no consta cap autèntica i absoluta prohibició donada per la S. Congregació de Ritus sobre això. Havent proposat l'any 1863 Mons. Corazza, Cerimonier pontifici, que es prohibissin aquesta mena d'ornaments gòtics, la S. Congregació de Ritus, per consell personal del papa Pius IX, va abstenir-se de prohibir-la. (Barbier de Montault «Le Costume et les usages ecclesiastiques», II p. 27). Aleshores l'Em. Card. Patrizzi va escriure una circular, on, parlant de l'esmentada forma d'ornaments diu que «usum reliquit», i que, per tant, «perdurant la mateixa disciplina», sense haver consultat la Santa Seu, disposa que en res no es faci cap innovació. En aquesta circular es funden els que diuen que no és permès l'introduir els ornaments de forma gòtica però, com que l'esmentada circular no ha estat inclosa en l'actual col·lecció autèntica dels decrets de la S. Congregació de Ritus (Daniel Solà, «Curso práctico de Liturgia», n.º 344), per tant, s'ha de tenir per abrogada segons el decret de Lleó XIII «Urbis et Orbis», 16 febrer 1898.

En aquella circular es diu que la S. Congregació de Ritus va judicar que «podien ésser d'algun valor les raons que aconsellessin el present canvi». Sembla que amb major motiu i raó pot dir-se actualment, després de començada amb la benedic-

ció i l'impuls de la Seu Apostòlica la restauració litúrgica valentment propagada per les revistes litúrgiques (Vide «Questions Litúrgiques», «Collationes Brugenses», «Ephemerides Liturgicae», «Vida Cristiana», etc.), Congresos Litúrgics, concilis Provincials, Sínodes i ordinacions episcopals, amb les respectives dissertacions, conclusions, manaments etc., dels quals s'ha aconseguit un fort avenç en l'adopció de la forma gòtica dels ornaments i principalment de la casulla. Aquesta casulla és usada a Roma per diferents cardenals, sobretot en les funcions de l'associació dels «Cultores Martyrum»; està permesa per expresse paraules del cardenal vicari (P. Braun, S. J. «I paramenti sacri» P. II. e. II, n. I); i d'aquella forma el papa Pius X va regalar algunes casulles a diferents esglésies.

En aquesta província eclesiàstica de Tarragona va ésser inaugurada aquella forma gòtica en el memorable Congrès Litúrgic celebrat l'any 1915 al Monestir de Montserrat sota la presidència del reverend Nunci Apostòlic i els Prelats de la mateixa província. En el bisbat de Barcelona, on pel Sínode de l'any 1890 (Const. 71) està prohibit establir les formes «primitives» (molt diferents de la forma gòtica), és explícitament permès, encara que amb alguna restricció, l'ús de la forma gòtica en els dies de solemnitat extraordinària «en què tota la indumentària i religiosa sumptuositat de la festa justifiqui als ulls del poble aquelles formes excepcionals.» (Cons. Syn. 1919, Const. 153).

D'aquí és que podem concloure que avui dia «no perdura la mateixa disciplina» com l'any 1863, de què parlava el Card. Patrizzi.

Cal afegir que la Litúrgia suposa la casulla gòtica, o almenys una de més ampla que la que actualment s'usa en el nostre país. En el cerimonial de Bisbes es llegeix: El Bisbe és revestit de la planeta que és posa «per damunt dels braços» a cada cantó i es doblega degudament «per tal que no li impideixi en res» (L. 2, c. VIII, 19). I en altre lloc diu: Mentre el celebrant alça l'Hòstia... el ministre amb la mà esquerra aixeca el capdavall de la part posterior de la casulla per tal que «no impedeixi al cele-

brant en alçar els braços, la qual cosa es fa també en aixecar el calze» (Ritus de celebrar la missa, VIII, 6).

L'esmentada forma s'avé divinament, i molt més que les altres formes modernes, al significat típic que li dona la Litúrgia. Per la casulla s'entén la caritat, com diu el Bisbe quan imposa al qui ordena, aquest ornament; car per la seva flexibilitat, amplitud i majestat significa molt bé aquella virtut que és «la plenitud de la llei», que «tot ho suporta» i que «cobreix la multitud dels pecats» (Durand de Mende, s. XIII). També té una altra significació que és de la unitat de l'església, degut a la seva forma especial d'unitat sense llenques ni afegits.

B) Ben poca cosa creiem haver de dir sobre la tradició eclesiàstica en pro de la forma gòtica. Es evident que a l'Edat Mitjana aquesta forma fou la general, com es pot veure en les pintures, escultures, tractats de Litúrgia, determinades ordinations episcopals amb motiu de visita, etc. Tal tradició va ésser interrompuda, i per autoritat legítima; però, com hem vist, ara es torna cap a les formes més antigues, com en altres rams de la disciplina eclesiàstica, principalment des del començament del Pontificat del Papa Pius X, que es proposà restaurar totes les coses en el Crist.

C) Finalment, el Codi canònic exigeix que en els ornaments sagrats s'observin «de la millor manera possible les lleis de l'art sagrat». Tothom reconeix que ben poc art, i més ben dit, gens, té la forma actual de casulla, especialment en el nostre país, on més aviat té la forma de guitarra, i ha estat tan reduïda que en la missa solemne la dalmàtica dels ministres i el pluvial dels preveres assistents semblava ocupar un lloc més digne. De la forma de la casulla espanyola diu amb molta de raó l'esmentat P. Braun en el seu ja citat llibre traduït de l'alemany a l'italià per un altre jesuïta, el P. Alliot: «La forma espanyola no és solament la relativament menys bella, sinó que és senzillament lletja».

De tot això es dedueix que en els nostres temps, generalment parlant, el restablir la forma de casulla de l'època de l'Edat Mitjana, no duu cap perill de pertorbació, ans al contrari, «és

vist amb goig per l'Església» (Barin. Catec. liturg. Vol. I. pàg. 226) i «tots els entesos tindrien una gran satisfacció de veure que es torna a introduir novament» (Ephemerides liturgicae, a. 1919, pàg. 131; B. O. E. de Solsona, a. 1925, pàg. 32). Per tant, creiem permesa aquella forma gòtica de casulla, amb tal que hi hagi el consentiment, almenys tàcit, de l'ordinari, del qual en aquestes coses no es pot prescindir.

Del *Bulleti Oficial Eclesiàstic de Tarragona*, juliol de 1925.